

de Pere Alberó

Direcció: Lluís Masgrau

Curs: 1989/1990

Aquesta és sovint la reacció de molta gent davant una altra versió del més recreat del mites d'occident. No em proposo amb aquest escrit justificar el per què d'aquesta elecció. En primer lloc perquè no ha existit tal elecció, sinó més aviat una mena d'aparició; i, en segon lloc, perquè aquesta és una qüestió que no tinc cap fonament per plantejar-me, donat que els pressupòsits que han originat aquesta Antígona no contemplen el fet d'explicar altre cop una història ja sabuda.

La inèrcia d'un teatre burgès al qual la societat s'ha acostumat des de fa segles, ha imposat idees en un principi alienes al fet teatral, com ara la primacia de l'acció argumental, capaç de satisfer unes ànsies cada cop més grans de novetats i sorpreses. El teatre burgès ha esdevingut un ritus social, sovint transvestit amb connotacions culturals, on la principal missió sembla ser la reproducció d'una societat on el públic es pugui veure reflectit, utilitzant per això mitjans naturalistes i psicologistes, i fonamentant l'equívoc que la missió principal del teatre és l'entreteniment.

En la idea base d'Antígona, es configura el convenciment que el suport de l'edifici teatral que s'està construint, radica en la Paraula. Paraula en confrontació que, semblant a una càrrega de profunditat, vol extreure d'allò innombrable la seva impossible essència. *Antígona o la sement enterrada* neix reafirmant els seus orígens mítics, ignorant noms propis i psicologies, i amb una vocació universal i ahistòrica, malgrat que la seva gestació estigui impregnada dels últims espasmes d'allò que amb prou feines podem denominar ja Història.

És aquesta una Antígona que, com un espectre, tracta de beure la sang, mai vessada, de l'heroïna de Sòfocles, i se sap propera a la soledat d'Electra. No té més felicitat que la de sentir-se infant i per això saber-se tan vella com la mateixa terra, per coronar-se, com fa Pasolini, «més moderna entre els moderns».

¿Però van potser aquests arguments en contra d'allò que s'ha tendit a potenciar del mite d'Antígona: el component polític? Jo crec que no, més aviat penso que aquest component ha de resultar potenciat, en tant que és integrat en un àmbit de confrontació més gran. No és ja un conflicte de dues cosmovisions. El rerafons de l'acció no són ja els tensos moments del final d'una guerra, sinó els de la pau més absoluta, quasi perpètua, trencada per una Antígona que no està disposada a transigir més.

Nom'importa, amb aquests pressupòsits, saber que de versions d'*Antígona* se n'han fet un grapat. Tampoc m'importa que tothom pugui conèixer la

història, perquè allò veritablement important era omplir aquesta estructura amb paraules (*logos*), paraules que amb llur enfrontament fossin capaces de provocar una reacció estètica i dialèctica en el cap de l'espectador.

Cap mitjà com el teatre per aconseguir que aquesta Paraula doni fruit, i conjuntament amb d'altres elements teatrals, com poden ser els actors, l'espai, la llum, els gestos..., esdevingui una energia, capaç de provocar en l'espectador una experiència estètica, que lluny de ser una acció alienadora, té el ferm pressupòsit de ser l'impuls que obri la receptivitat necessària per disposar l'espectador a la reflexió i a la discussió, com si d'una àgora grega es tractés.

Potser la finalitat última de l'obra no sigui cap altra que la de buscar una disposició suficient per fomentar una discussió sincera, profunda i apassionada.

Encara que avui no estigui de moda i tothom s'afanyi a fer llenya de l'arbre caigut, tinc el convenciment que l'artista hi és per alguna cosa més que entretenir el públic. La seva veu, si té alguna utilitat, ha de ser la de fomentar el sentit crític entre els homes i contribuir a mantenir viva una constant i profunda voluntat de canvi que permeti buscar camins per una restitució harmònica entre l'home i el seu llunyà entorn, sabent, això sí, que els camins no existeixen.

PERE ALBERÓ